

NASTANEK MEST IN MEŠČANSTVA

- srednjeveška mesta začnejo nastajati okoli 8 st. ob obalah, na starih antičnih mestih (Piran, Koper, Split, Poreč, Dubrovnik,...)
- v notranjosti pa začnejo nastajati v 11-15 st. , ob rekah, (vodo potrebujejo za gospodinjstvo, za pranje) na prehodih,...
- srednjeveška mesta so bile strnjene naselbine maščanskih hiš, ki jih je obdajalo obzidje. Osrednji prostor je bil trg, kjer so se dogajale vse pomembnejše zadeve. Tu sta stali mestna hiša in cerkev, bil je tržni prostor, ljudje pa so tu tudi izmenjavali informacije in komentirali dogodke
- mesta so ob nastanku dobila mestne pravice, ki jim jih je podelil zemljiški gospod ali vladar. Med te pravice spadajo predvsem pravice do sejmov, omejitev obrti in trgovine in pravice do obzidja
- srednjeveška mesta so nastajala v bližini gradov, cerkva ali samostanov, ob rekah, križiščih pomembnejših poti, pod alpskimi prelazi,...
- v nasprotju za antičnimi mesti so srednjeveška nastajala brez urejenih načrtov, pri gradnji niso upoštevali higienskih potreb, odplaki iz stranišč so se zlivali na ulico, higienske razmere so bile zelo slabe posledica so bile epidemije in bolezni, ulice so čistili le pred velikimi prazniki, vodo pa so dobivali iz vodnjakov kjer se je zbirala deževnica

GOSPODARSKE DEJAVNOSTI MEŠČANOV

- meščani so se ukvarjali predvsem z obrtjo, trgovino, denarnimi posli
- 1. najpomembnejše obrtne dejavnosti so bile: kovaštvo (orodjarji, mizarji, tesarji, kovači,...), lončarstvo, tekstilstvo (predilci, tkalci, krojači,...), usnjarstvo,...
- med pomembne obrtnike štejemo tiste ki so se ukvarjali z živilsko stroko (mesarji, peki, mlinarji,...)
- obrtniki so svoje delo opravljali v majhnih delavnicah
- da bi preprečevali medsebojno konkurenco so se združevali v cehe. To so bila združenja obrtnikov iste ali sorodne stroke. Skupaj so določali ceno, nabavljali surovine, si delili tržišče,... Imeli so tudi pomembno socialno funkcijo. Pomagali so svojim članom, otrokom umrlih cehov, njihovim vdovam,...
- vsak ceh je imel svoja pravila, ki so določala, koliko mojstrov je bilo v cehu, koliko je ta lahko imel pomočnikov, koliko vajencev, s katerim orodjem so lahko delali, določali so kvaliteto izdelkov,...
- za tistega ki je kršil pravila so bile določene kazni, najhujša je bila odvzem pravice za opravljanje obrti
- ker je veliko članov istega ceha živelo v isti ulici so te dobivale po njih tudi imena
- 2. trgovina je bila blagovno denarna. Potekala je na sejmih. Ti so bili letni in tedenski. Posebno vlogo med letnimi sejmi so imeli živinski in vinski sejmi
- srednjeveški trgovci so pri trgovanju naleteli na številne težave:
 - slabe in težko prehodne poti
 - številne nevarnosti zaradi njih so se morali trgovci povezovati v karavane
 - plačila ki so jih morali plačevati pri prehodu čez reke, mostove, za ceste
 - mestna pravila
 - različne vrste denarja
- v Evropi sta se oblikovali dve trgovski območji
- SREDOZEMSKO- v njem so imela glavno vlogo nekatera italijanska mesta (Benetke, Firenze, Verona, Pisa) in Dubrovnik ki je trgoval predvsem z začimbami, dišavami, vinom, soljo, žitom, južnim sadjem, nakitom, svilo,...

- ZAHODNOEVROPSKO IN BALTIŠKO – v katerem so imela glavno vlogo francoska, nizozemska, severnonemška mesta. Trgovali pa so predvsem z vinom, kovinami, krznom, živino, lesom, žitom,...
- obe območji sta menjavali blago najpogosteje čez alpske prelaze
3. pomembno vlogo v srednjeveških mestih so imeli tudi denarni posli. Tu govorimo predvsem o menjavanju in posojanju različnih vrst denarja
- z denarnimi posli so se v večini evropskih mest ukvarjali Židje
 - zaradi velikih obresti so bili nepriljubljeni

POLOŽAJ MEST IN MEŠČANSTVA

- srednjeveška mesta so se od okolice ločila po videzu, meščani pa po gospodarski dejavnosti in družbenem položaju
- nekatera mesta so si pridobila samoupravo
- v Nemčiji so se mesta povezovala v zveze mest in skupaj varovala mir. Najbolj znana zveza je bila HANSA, ki je združevala več kot 100 mest
- mesta so imela poseben pomen, saj so z razvojem in krepitvijo blagovno-denarnega gospodarstva vplivala na celotno družbo
- meščani so bili osebno svobodni, varnost so jim mesta zagotavljala z obzidji in obročeno obrambo. Na čelu mestne uprave je bil MESTNI SODNIK, o pomembnejših vprašanjih je odločal MESTNI SVET, ki so ga volili meščani. S svojimi sklepi so MESTNI VODITELJI skrbeli za urejenost in čistočo mest, za mir in red, varnost pred požari, za dobre odnose med meščani
- kmetje so imeli z mesti gospodarske stike, saj so jih oskrbovali z kmetijskimi pridelki, od njih pa kupovali najrazličnejše blago. Mesta so za kmeta pomenila priložnost, saj si z zaposlitvijo pri meščanih pridobi osebno svobodo
- veljalo je namreč pravilo, da je podložnik, ki je preživel v mestu eno leto in ga zemljiški gospod ni zahteval nazaj, postal svoboden (od tu rek, da mestni zrak osvobaja)

IZ VSAKDANJEGA ŽIVLJENA V SREDNJEVEŠKIH MESTIH

- življenje v mestih je bilo zelo živahno
- ljudje so živeli tesno skupaj, zaradi trgovine pa so vanj prihajali vsak dan vedno novi ljudje
- meščanske hiše so bile stisnjene v tesne ulice, imele so majhna okna, bivalni prostori so bili majhni, najpomembnejši kos pohištva je bila postelja, nakateri je spalo več ljudi. Obleko so shranjevali v skrinjah, oblačila so bila omejena glede razkošja in barv, zaradi pomanjkanja higiene so se večkrat pojavile epidemije (kuge), nevarni so bili tudi požari.
- Meščanska hrana je bolj pestra kot kmečka, zato so meščani uživali v dobri hrani in pijači. Radi so se zabavali, ponočevanje ni bilo dovoljeno, zvečer so morali zapreti vse gostilne, zabavišča, javne hiše
- Delo se je začelo med 4 in 6 uro zjutraj, končal pa zvečer. Najbolj živo je bilo na trgih zaradi sejmov
- Mesta so vse bolj bogatela, visoke hiše, trgovina je iskala nove poti, krepilo se je denarno gospodarstvo in z njim premoženje meščanov

DUHOVNI SVET SREDNJEGA VEKA

PRVE EVROPSKE UNIVERZE

- poleg samostanskih in duhovniških šol so nastajale tudi laične šole
- s tem se je pismenih ljudi povečalo, rasla pa je potreba po visokih šolah
- evropske šole je povezoval jezik latinščina, podobni so bili tudi učni predmeti in programi
- veljala je svoboda izbire kraja študija tako so univerze uresničevale kulturno enotnost evropskega srednjega veka izoblikovale pa so nov sloj ljudi – izobraženci
- največja med fakultetami je bila teološka, potem pravna, filozofska (geometrija, astronomija, glasba, retorika), medicinska
- vsi učitelji so bili duhovniki, ki jih je najpogostejše plačevala cerkev. Cerkev je izvajala tudi cenzuro ki so ji bila podrejena vsa dela
- prvo univerzo v Nemškem cesarstvu je ustanovil KAREL IV v Pragi 1348

SREDNJEVEŠKA MISELNOST

- miselnost in znanost srednjega veka je obvladovala filozofija (SHOLASTIKA) ki je temeljila na DOGMAH (svete resnice, ki že obstajajo in jih ni treba dokazovati)
- iskanje resnice ni bilo potrebno saj je že ta dana od Boga
- najpomembnejši nosilec sholastične miselnosti je bila duhovščina, ki je bila tudi najbolj izobražen sloj ljudi
- znanost se je razvijala v zelo omejenih oblikah, med najbolj priljubljenimi je bila ALKIMIJA, ki je imela za glavni cilj poskus da bi s praktičnimi kemičnimi metodami naredila iz nežlahtnih kovin zlato
- pri poskusih so odkrivali kemične procese in pripomočke, ki so postali osnova za razvoj znanstvene kemije
- zgodovinska dela so bile kronike, ki so zapisovale potek dogodkov po časovnem zaporedju in letopisi v katere so zapisovali pomembne dogodke
- ta dela so nastajala v samostanih, obravnavala pa zgodovino posvetnih in cerkvenih vladarjev, papežev, škofov,...

NARAŠČANJE NEZADOVOLJSTVO

- zelo je očitno v poznem srednjem veku, prisotno je bilo med vsemi družbenimi plastmi
- kot prvi nastopi duhovščini (ki ji je samo za denar denarne vrednosti) v Angliji JOHN WYCLIFF (1320-1384)
- njegove ideje je na Češkem prevzel Jan Hus in s tem sprožil HUSITSKO GIBANJE
- reakcija cerkve je bila v obeh primerih zelo burna, saj so Jana Husa v Kostanci obsodili in ga 1425 sežgali na grmadi, enako usodo so doživeli tudi Wycliffovi posmrtni ostanki
- nezadovoljstvo kmetov se je kazalo z kmečkimi upori, ki so izbruhnili zaradi slabšega položaja nižjega sloja
- že v 14 st. je v Franciji izbruhnil UPOR UBOGIH JAKOBOV, ki so ga krvavo zatrli vojaški najemniki. Upori so zajeli tudi druge dele v Evropi. Kmete so podpirali nižji sloji mestnega prebivalstva. Ti so zaradi slabega socialnega položaja povzročali nemire tudi v mestih

SREDNJEVEŠKA KNJIŽEVNOST

- veliko vladarjev in plemičev nepismena, zanimanja za kulturo skoraj da ni bilo
- literatura je bila sprva omejena na prepisovanje knjig, to so počeli v samostanih kjer so obstajale pisarske delavnice. V njih so izdelovali knjižna besedila, večina del je bila napisana v latinščini a tudi v ljudskih jezikih
- poleg cerkvene poezije, v kateri so imele osrednje mesto VERSKE HIMNE, glavna teme so bile svobodna ljubezen, vino in uživanje življenja. Zbirka BURANSKE PESMI

- srednjeveški epi so nadaljevali antično tradicijo, najbolj znana so francoska Pesem o Rolandu, španska Pesem o Cidu, nemška pesem o Nibelungih, ruska Pesem o Igorjevem pohodu
- pomembno vlogo je imela tudi viteška književnost, zelo priljubljeni viteški romani, ki so opisovali junaštva, plemenitost in ljubezenske zgodbe vitezev. Najbolj znani romani o Arturju, Tristanu in Izoldi
- trubadurska lirika je temeljila na viteškem pojmovanju ljubezni, različne pesniške oblike (balade, serenade)
- meščani so imeli radi komične igre ki so jih igrali potujoči igralci
- srednjeveška književnost je svoj vrhunec dosegla z novim sligom katerega glavni predstavnik je Dante Alighieri 1265-1321

UMETNOST ROMANIKE IN GOTIKE

- Romanika se je razvijala v Zahodni Evropi med 11 in 13 stoletjem
- Cerkevne stavbe so preproste in masivne. Imele so lesene ravne stropne in polkrožne loke
- Kiparstvo je bilo večinoma reliefno, v slikarstvu pa so prevladovale miniaturne podobe
- Gotika je obdobje med 12 in 15 stoletjem
- Stavbe so postajale večje, višje
- Kiparstvo povezano z arhitekturo, pozneje nastajali samostojni kipi
- Dobro razvito tudi slikarstvo

SLOVENSKE DEŽELE V VISOKEM IN POZNEM SREDNJEM VEKU

SLOVENCİ V RIMSKO-NEMŠKEM CESARSTVU, NA OGRSKEM, V BENEŠKI REPUBLIKI

- v drugi polovici 10 st. se je oblikovala VELIKA KARANTANIJA
- po njenem razpadu tu začnejo nastajati fevdalne dežele med prvimi je bila Koroška
- v 13 st. se začnejo vse bolj uveljavljati HASBURŽANI
- njivo prevlado so v 15 st. ogrozili Celjski grofje, ki so bili zadnja velika dinastija evropskega pomena, ki je imela središče na slovenskih tleh

PROCES KOLONIZACIJE

- v srednjem veku je podoba slovenskih dežel najbolj spreminjal proces kolonizacije, saj je naseljevanje novih priseljencev vplivalo na gostoto naseljenosti, na oblike naselij, način obdelovanja zemlje, način življenja, kulturo in jezik
- ločimo več tipov kolonizacije. Bila je notranja če se je na nenaseljena območja preseljevalo domače prebivalstvo, ali zunanja če so se naseljevali ljudje iz drugih držav
- na slovenskem ozemlju ločimo 4 faze kolonizacije:
 - 1. Faza: STAREJŠA SLOVENSKA KOLONIZACIJA (6-9ST.)
 - naselitev je zajemala ozemlja ki so bila naseljena že v antiki in primerna za obdelovanje. Izogibali so se ravnini, nastajala so naselja gručastega tipa
 - 2.faza: NOTRANJA IN ZUNANJA KOLONIZACIJA (10-13ST.)
 - napredek v poljedelski tehniki, boljši pridelki, povečanje prebivalstva. -----KNJIGA STR: 149

- 2.faza: VIŠINSKA KOLONIZACIJA (13-15ST.)
- ker so bile naravno ugodne površine za naseljevanje že naseljene so se selitveni tokovi preusmerili v višje ležeče predele. Število naselij se je v tem času zelo povečalo. Najintenzivnejša je bila ta faza kolonizacije na Pohorju, Kobanskem, v Mežiški dolini in nekateri predeli Gorenjske. Tedaj se je prenehal val priseljevanja iz nemških dežel
- 4 faza: DODATNA KOLONIZACIJA (PO 16 ST.)
- pojavlja se v več različnih oblikah segala pa že na naseljena območja. Pomemben val so bili begunci iz hrvaških in srbskih držav, ki so bežali pred turki, naseljevali so se v Beli Krajini, v spodnji dolini Krke, na Dravskem polju in na Krasu. Pomemben element dodatne kolonizacije so bili novi družbeni sloji kajžarjev in viničarjev

OBLIKE SLOVENSkih DEŽEL

- oblikovanje slovenskih dežel je eden najpomembnejših zgodovinskih procesov v visokem in poznem srednjem veku
- na ozemlju kjer je živelo slovensko prebivalstvo so se oblikovale 4 dežele:
 1. ŠRAJERSKA Z GLAVNIM MESTOM GRADEC
 2. KOROŠKA Z GLAVNIM MESTOM CELOVEC
 3. KRANJSKA Z GLAVNIM MESTOM LJUBLJANA
 4. GORIŠKA Z GLAVNIM MESTOM GORIŠKA
- prebivalstvo Štajerske in Koroške je bilo slovensko in nemško, na Goriškem slovensko in furlansko, samo na Kranjskem pa so prevladovali Slovenci
- od 13 st. naprej so tudi v slovenskih deželah nastajala srednjeveška mesta
- najstarejša mesta so nastala na Koroškem. Bila so majhna štela od 1000 do 2000 prebivalcev
- v 15 st. so na nastajanje mest vplivali turški vpadi
- pomen slovenskih dežel je v poznem srednjem veku narasel zaradi povečane trgovine čez naše ozemlje, pozneje tudi zaradi vse večje nevarnosti turških vpadov
- v 12 st. so se oblikovala tudi cerkvena organizacija, v kateri sta si vpliv delila dva centra moči:
 - meja med salzburško nadškofijo in oglejskim patriarhatom je potekala po Donavi
 - severno sta nastali krška in lavantinska škofija
 - takšna cerkvena organizacija je trajala do leta 1461 ko je bila ustanovljena ljubljanska škofija (to je bila tudi prva samostojna cerkvena upravna enota)
 - SAMOSTANI:

BENEDIKTINSKI	Osoje, Krka, Gornji Grad
CISTERCIJANSKI	Stična, Kostanjevica, Vetrinj
KARTUZIJANSKI	Žiče, Jurklošter, Bistra

GOSPODARSKI IN KULTURNI RAZVOJ

- temeljne gospodarske enote so bila zemljiška gospostva
- na njih je prevladovalo nižje plemstvo ministerialov
- za posest so skrbeli oskrbniki

- kmetijstvo se je razvijalo v slovenskih deželah podobno kot v Evropi. Nova orodja in nov način obdelovanja zemlje so omogočili večji pridelek. Pojavlja se lakota vsakih nekaj let
- napredovala sta tudi obrt in trgovina. Obrtniki so prevladovali nad trgovci. Delali so večinoma za potrebe svoje okolice
- trgovci slovenskih dežel sop izvažali: živino, med, vosek, vino, usnje, lesne izdelke, železo. Uvažali pa sol, sladka vina, dišave, sukno, steklo, južno sadje, drage kovine
- druge gospodarske dejavnosti so bile slabo razvite, še najbolj sta se razvijali fužinarstvo in rudarstvo
- tudi s kulturo se slovenske dežele v tem času napredovale. Središče kulture so bili samostani, v katerih so nastajali srednjeveški rokopisi (brižinski spomeniki, Stiški in Celovski rokopis)
- pomembna dela zapustila tudi romanska in gotska umetnost. V obeh slojih so gradili cerkve, samostane, gradove, meščanske hiše
- slikarski in kiparski mojstri so prihajali predvsem iz furlanskih in nemških dežel
- posebno se je razvilo stensko slikarstvo

NOVA TEHNIČNA SPOZNAJJA IN NAČIN PROIZVODNJE

SPREMENJEN ODNOS DO ZNANJA

- razvijalo se je predvsem naravoslovje, geografija, matematika,...
- s tem so omogočili napredek tehnike

TEHNIČNA ODKRITJA DO 16. STOLETJA

- srednji vek ni bil najbolj bogat z iznajdbami in izumi
- tehnična sazpoznanja in odkritja so se prenašala v Evropo največkrat iz kitajskih dežel od koder so jih prinesli trgovci in potniki
- tako je Evropa postopno spoznala porcelan, papir, kompas, mlin na veter, smodnik,...
- najpomembnejši izpopolnitvi kitajskih izumov v 15 st sta bili izdelava finega papirja v posebnih mlinih in tisk s premičnimi kovinskimi črkami
- tiskane knjige so hitro širile znanje
- dosti izumov je bilo namenjenih vojaški tehniki
- prve topove so uporabili že v 13 st. v 14 st. pa so bili tu že železni. Pomemben izum so bile tudi puške

ZAČETNE OBLIKE KAPITALISTIČNE PROIZVODNJE

- v 14 st. so se začele pojavljati nove oblike proizvodnje, ki so temeljile na večanju kapitala in imele za cilj povečanje dobička
- založništvo je začetna oblika kapitalistične proizvodnje pri kateri bogat trgovec razdeli surovine med kmete, ti so doma naredili izdelke in zanje prejeli plačilo
- delo je bilo ročno
- manufakture so bile delavnice, ki jih je gradil bogat trgovec.
- Delavci so za svoje delo prejemali skromno plačilo
- Za pojav novih oblik proizvodnje so bili potrebni trije pogoji:
 1. kapital- vrednost ki jo je nekdo vložil v proizvodnjo zato da bi dobil večjo vrednost
 2. ljudje so bili prisiljeni prodati svojo delovno silo, ker so imeli malo sredstev za življenje
 3. tržišče, na katerem so lahko proizvajalci prodajali povečano število svojih izdelkov

- lastniki kapitala so bili večinoma trgovci
- delavci so bili kmetje

GEOGRAFSKA ODKRITJA IN SPAJANJE RAZLIČNIH SVETOV

KAJ JE EVROPEJEC V 15 STOLETJU VEDEL O DRUGIH PREDELIH SVETA?

- kako je oblikovan svet tedaj še niso imeli predstave
- malo so vedeli o Indiji in Kitajski
- stvari so se začele spreminjati s potovanji trgovcev
- med najbolj znanimi je bil MARCO POLO ki naj bi potoval na Kitajsko

VZROKI GEOGRAFSKIH ODKRITIJ IN OSVAJANJ

- želji po spoznavanju novih ozemelj so se v 15. st. pridružili gospodarski vzroki
- vladarji so bili pripravljene podpirati zelo drage odprave v še neraziskana mesta
- iskanje novih trgovskih poti je povzročila zlasti turška zasedba Balkana in Male Azije
- plovbo v neznanu je omogočil predvsem napredek v tehniki: boljše ladje, jadra, kompasi, merilne naprave, zemljevidi, strelno orožje,...

VELIKA ODKRITJA

- v 15. st. najpomembnejši odkritelj HENRIK POMORŠČAK raziskal obale zahodne Afrike in odkril Azore
- leta 1492 KRIŠTOF KOLUMB odplul iz Evrope proti zahodu da bi poiskal pomorsko pot v Indijo
- portugalski pomorščak VASCA DE GAMA odplul v Afriko, mimo Rta v upanju da bo prišel v Indijski ocean in dosegel Indijo

KNJIGA STRAN 164

KONKVISTADORJI

- odkritjem so sledili osvajalci – konkvistadorji, ki so zaželi osvajati nova ozemlja in jih spreminjati v kolonije
- na svojih pohodih so bili neusmiljeni in zelo surovi, zanimal jih je le bogati plen
- konkvistadorji so izhajali iz nižjega plemstva
- kot pustolovci so menili da bodo z drznimi dejanji obogateli in si zaslužili čast
- najpomembnejši konkvistadorji so bili :
HERNANDO CORTES KI JE UNIČIL DRŽAVO AZTEKOV IN OSVOJIL DANAŠNJO MEHIKO
FRANCISCO DE CORDOBA KI JE NAŠEL SLEDOVE MAJEV in FRANCISCO PIZARRO KI JE OSVOJIL DRŽAVO INKOV

POMEN IN POSLEDICE GEOGRAFSKIH ODKRITIJ IN OSVAJANJ

- geografska odkritja konec 15. in v 16. st. imajo velik pomen saj se je spremenilo človekovo gibanje na svet

- posledica :::::::::: izmenjava novih kulturnih rastlin in živali, spoznavanje različnih kultur, izmenjava načina gospodarjenja in tehničnih pridobitev
- negativne posledice soočanja evropske in ameriške civilizacije so:::::::::: kruto ravnanje z Evropejci, zaslužnjevanje ljudi, izkoriščanje delovne sile, prenašanje bolezni

HUMANIZEM IN RENESANSA

HUMANIZEM

- je filozofsko in kulturno gibanje ki je zajelo evropske izobražence navdušene nad antično kulturno dedoščino
- humanizem se je razmahnil v drugi polovici 15 st., ko so v Zahodno Evropo pribežali grški učenjaki pred Turki
- k širjenju humanizma sta največ prispevali zvišanje izobrazbene ravni prebivalstva, iznajdba tiska, ki je širil humanistična dela

HUMANISTI

- humanisti so se navduševali nad človekom in naravo
- predstavnika humanizma sta FRANCESCO PETRARCA, GIOVANI BOCCACCIO
- največji evropski humanist v začetku 16 st. je ERAZEM ROTTERDAMSKI
- razvoj humanizma je omogočil pravi razcvet umetnosti
- novo umetnostno gibanje renesansa je skupaj z humanizmom vplivalo na evropsko književnost
- nova dela nastajala v narodnih jezikih

VPLIV HUMANIZMA NA ZNANOST

- znanost še vedno temelji na sholistiki
- humanisti so se ukvarjali z vprašanji države, z naravoslovjem, z gibanjem Sonca, z medicino,...
- znani humanisti so bili:
 1. LEONARDO DA VINCI spoznaval in odkrival kar se je kasneje tudi uresničilo
 2. THOMAS MORE s svojimi deli trdi da bi bila idealna država le tista v kateri bi vladala enakost
 3. NICCOLO MACHIAVELLI v svojem delu opisuje človeka, ki v nasilju vidi politično uspešnost
 4. NIKOLAJ KOPERNIK poljak, ki z odličnim znanjem matematike in opazovanjem pride do spoznanja da je zemlja planet ki kroži okoli Sonca
 5. JOHANNES KEPLER podpiral Kopernika
 6. GALILEO GALILEI prvi odkril teleskop, potrdil Kopernikov sistem in razložil zakon prostega pada

RENESANSA

- evropsko kulturno gibanje med 14-16 st.

- tu je človek najvišja vrednota poleg človeka so tu še narava in ljubezen
- doseže vrhunec v umetnosti, zlasti v Italiji
- spoštovali so mojstre umetnosti
- najpomembnejši predstavnik italijanske renesančne umetnosti je bil Leonardo da Vinci z Mono Liso
- Michelangelo – freske in kipi
- Rafael Santi – freske v Vatikanu
- Tizian – portreti
- Veliko sprememb se pojavi tudi v glasbeni umetnosti, vrhunec doseže polifonija, razvijati se začne instrumentalna glasba
- renesanso si lahko privoščijo le bogati zemljiški gospodje ali pa Cerkev

REFORMACIJA

VZROKI

- versko gibanje za obnovo Cerkve v 16 st.
- moralna kriza cerkvenega vrha se kaže v:
 - 1- SIMONIJI – prodaja ali kupovanje cerkvenih služb
 - 2- SFIZI – razkol Cerkve

MARTIN LUTER

- najpomembnejši reformator, ki je leta 1517 objavil 95 tez v katerih je zavrnil trgovanje z odpustki in izpostavil nerešena vprašanja iz bogoslovnih diskusij
- cerkev je takoj zahtevala naj svoje besede prekliče
- papež je Lutru zagrozil z izobčenjem in to tudi storil
- to je povzročilo razkol in Luter je razvil novo cerkveno organizacijo LUTERANSKO CERKEV
- reformacija se je hitro širila med vsemi družbenimi sloji
- nemški cesar ni mogel preprečiti širjenja nove vere zato je moral leta 1555 priznati da v Nemčiji obstajata dve veri – katoliška in protestantska
- s tem je bil sklenjen verski mir

SMERI REFORMACIJE

1. PLEMIŠKA SMER razen nemških dežel je zajela še Skandinavijo in Anglijo
2. KMEČKA SMER je z različnimi oblikami kazala da so kmetje velike spremembe razumeli po svoje. Nastajale so različne verske sekte
3. MEŠČANSKA SMER
4. VLADARSKA